

**Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка**

Природничий факультет

Кафедра географії та методики її викладання

Матуз О.В.

**Робочий зошит для лабораторних
занять
з «Рекреаційної географії»**

*(для студентів З курсу денної форми навчання за
спеціальністю 103 Науки про Землю)*

**Кам'янець-Подільський
2020**

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка

Природничий факультет

Кафедра географії та методики її викладання

Матуз О.В.

Робочий зошит для лабораторних занять з «Рекреаційної географії»

(для студентів 3 курсу денної форми навчання за спеціальністю 103 Науки про Землю)

Спеціальність_____

Студент (ка)_____

Кам'янець-Подільський
2020

УДК 91:379.8 (075.8)

ББК 26.8я73+77

М 34

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Природничого факультету
Кам'янець-Подільського національного університету
імені Івана Огієнка
(протокол № 1 від 21 січня 2020 року)*

Рецензенти:

Рибак І.П. – кандидат географічних наук, доцент кафедри географії та методики її викладання Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

Касіянник І.П. – кандидат географічних наук, доцент кафедри географії та методики її викладання Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

Вахняк В.С. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри садово-паркового господарства, землеробства і ґрунтознавства, Подільського державного аграрно-технічного університету.

Матуз О.В.

М 34 Робочий зошит для лабораторних занять з «Рекреаційної географії» (для студентів З курсу денної форми навчання за спеціальністю 103 Науки про Землю). – Кам'янець-Подільський: Видавничо-поліграфічне підприємство «Апостроф». – 2020 – 86 с.

Робочий зошит для лабораторних занять з рекреаційної географії підготовлений відповідно до робочої програми дисципліни “Рекреаційна географія” для студентів денної форми навчання спеціальності 103 Науки про Землю, за освітньою програмою 103 Науки про Землю. Зошит містить розроблені лабораторні заняття, зміст яких адаптований до вмінь і навичок, які мають бути сформовані по завершенні вивчення курсу дисциплін “Рекреаційна географія”. Використання робочого зошиту забезпечить високий рівень знань, сприятиме глибшому розумінню актуальних питань рекреаційної географії.

УДК 91:379.8 (075.8)
ББК 26.8я73+77

ЗМІСТ

Вступ	
Тема 1. Теоретичні засади рекреаційної географії	8
Тема 2. Рекреаційне районування України та Світу	16
Тема 3. Класифікація туристсько-рекреаційних ресурсів	19
Тема 4. Рекреаційні ресурси та методи їх оцінювання	23
Тема 5. Територіально-рекреаційна система	28
Тема 6. Геопросторова організація рекреаційного процесу	32
Тема 7. Лікувально-курортне господарство України	35
Тема 8. Оздоровчо-спортивна діяльність	37
Тема 9. Пізнавальна рекреаційна діяльність	43
Тема 10. Розважально-ділова рекреаційна діяльність	46
Тема 11. Південний рекреаційний район	51
Тема 12. Карпатський рекреаційний район	54
Тема 13. Правобережний рекреаційний район	57
Тема 14. Інші рекреаційні райони України	61
Тема 15. Європа – провідний рекреаційний регіон світу	65
Тема 16. Характеристика Американського рекреаційного регіону	69
Тема 17. Характеристика Азіатсько-Тихоокеанського рекреаційного регіону	73
Тема 18. Характеристика Африканського рекреаційного району	77
Тема 19. Характеристика Близькосхідного рекреаційного регіону	81
Тема 20. Рекреаційне природокористування і охорона природи	85
Література	86

ВСТУП

Мета робочого зошиту – допомогти студенту глибше засвоїти навчальний матеріал з навчальної дисципліни «Рекреаційна географія», а також надати можливість закріпити отримані на лекціях знання, набути певних навичок самостійного опрацювання літературних джерел, інформаційного матеріалу та ознайомитися з деякими додатковими матеріалами.

Структурно робочий зошит охоплює систематизоване розкриття сутності важливіших категорій та понять дисципліни «Рекреаційна географія», матеріали та обладнання, завдання лабораторної роботи, методичні вказівки до виконання лабораторних завдань, допоміжні довідкові матеріали, необхідні для виконання роботи, контрольні питання для встановлення рівня знань з теми і порядку проведення лабораторного заняття.

Розрахунково-графічні завдання виконують з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами під час навчання та придбання практичних навичок їх застосування при вирішенні проблем туристської індустрії.

При виконанні лабораторних завдань студенти зможуть оцінювати рекреаційні ресурси, визначати рекреаційні потреби як основи територіально-просторової організації рекреаційної діяльності, аналізувати розвиток рекреаційного ринку та досліджувати вітчизняні рекреаційні системи.

Лабораторне заняття № 1

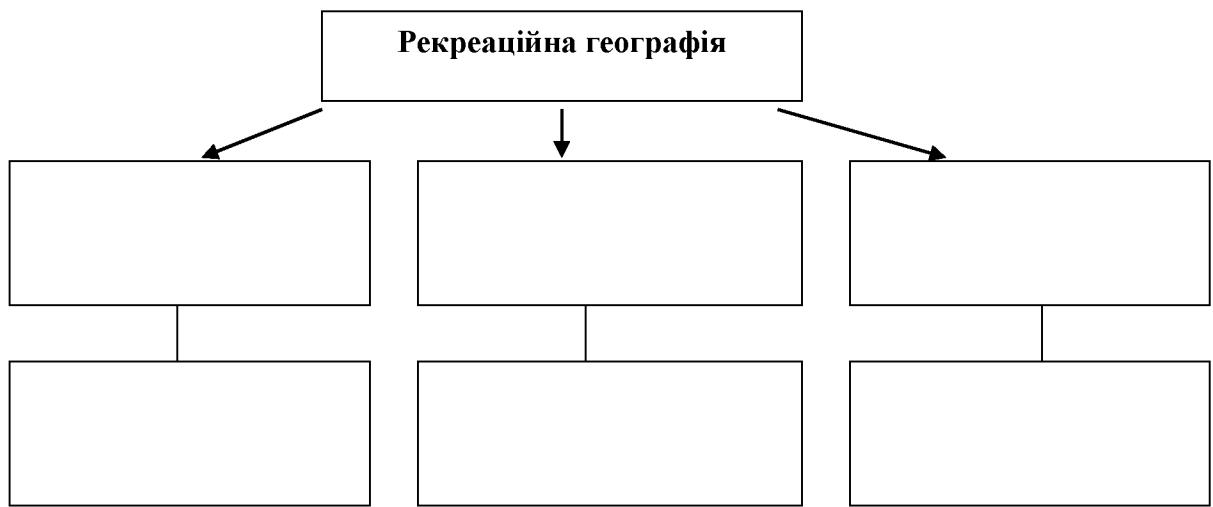
Тема: Теоретичні засади рекреаційної географії демографії

Навчальні цілі: *Знати:* основні поняття рекреаційної географії; визначити місце рекреаційної географії в системі географічних наук; *вміти:* порівнювати та аналізувати основні терміни в рекреаційній географії.

Матеріали та обладнання: лінійка, простий та кольорові олівці, гумка.

Завдання лабораторної роботи:

1. Накресліть схему, що визначає місце рекреаційної географії в системі наук

1. Охарактеризуйте методи дослідження рекреаційної географії за такою схемою.

2. Запишіть та вивчіть поняття рекреаційної географії у вигляді термінологічного словника

3. На основі рекомендованої літератури проаналізуйте теорії рекреаційної географії. Заповніть таблицю 1.1. «Теорії рекреаційної географії».

Таблиця 1.1

Теорія рекреаційної географії	Характеристика теорій
Географічного детермінізму	
Енвайронменталізму	
Посибілізму	

Пробабілізму	
«Меж розвитку»	
Сталого розвитку	

Методичні вказівки

1. Схему скласти в довільній формі.
2. Термінологічний словник, продовжуйте вести до закінчення курсу, вносячи туди невідомі визначення і терміни, різні дефініції і трактування понять рекреаційної географії.

Допоміжні довідкові матеріали, необхідні для виконання роботи

1. Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу: навчально-методичний посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. – Х., ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 102 с.
2. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешугіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.

3. Чир Н.В. Рекреаційна географія: навч-метод. Посіб. / Н.В. Чир. – Мукачево: вид-во ФОП Дишкант С.Я., 2014. – 68 с.

Контрольні питання для встановлення рівня знань з теми і порядку проведення лабораторного заняття

1. Які фактори обумовили виникнення рекреаційної географії як самостійної науки?
2. Охарактеризуйте зв'язки рекреаційної географії з іншими науками.
3. Визначте об'єкт і предмет рекреаційної географії.
4. Охарактеризуйте чотири основних напрямки досліджень рекреаційної географії.
5. Перелічіть основні напрямки рекреаційно-географічних досліджень в Україні.
6. Оцініть співвідношення рекреалогії і рекреаційної географії.
7. Дайте визначення поняття «рекреація» та назвіть її основні форми.
8. Опишіть структуру і сутність основних функцій рекреації.
9. Охарактеризуйте вільний час як історичну категорію і наслідки зміни його обсягу і використання для розвитку рекреаційної діяльності.
10. Назвіть основні методи рекреаційно-географічних досліджень.

Лабораторна робота № 2

Тема: Рекреаційне районування України та Світу

Навчальні цілі: *Знати:* особливості рекреаційного районування України та Світу; *вміти:* виявляти характерні риси територіальної структури рекреаційного господарства окремих регіонів світу, особливості внутрішніх та зовнішніх рекреаційних потоків; аналізувати статистичний матеріал та робити відповідні висновки.

Матеріали та обладнання: контурна карта Світу, контурна карта України, лінійка, простий та кольоворові олівці, гумка.

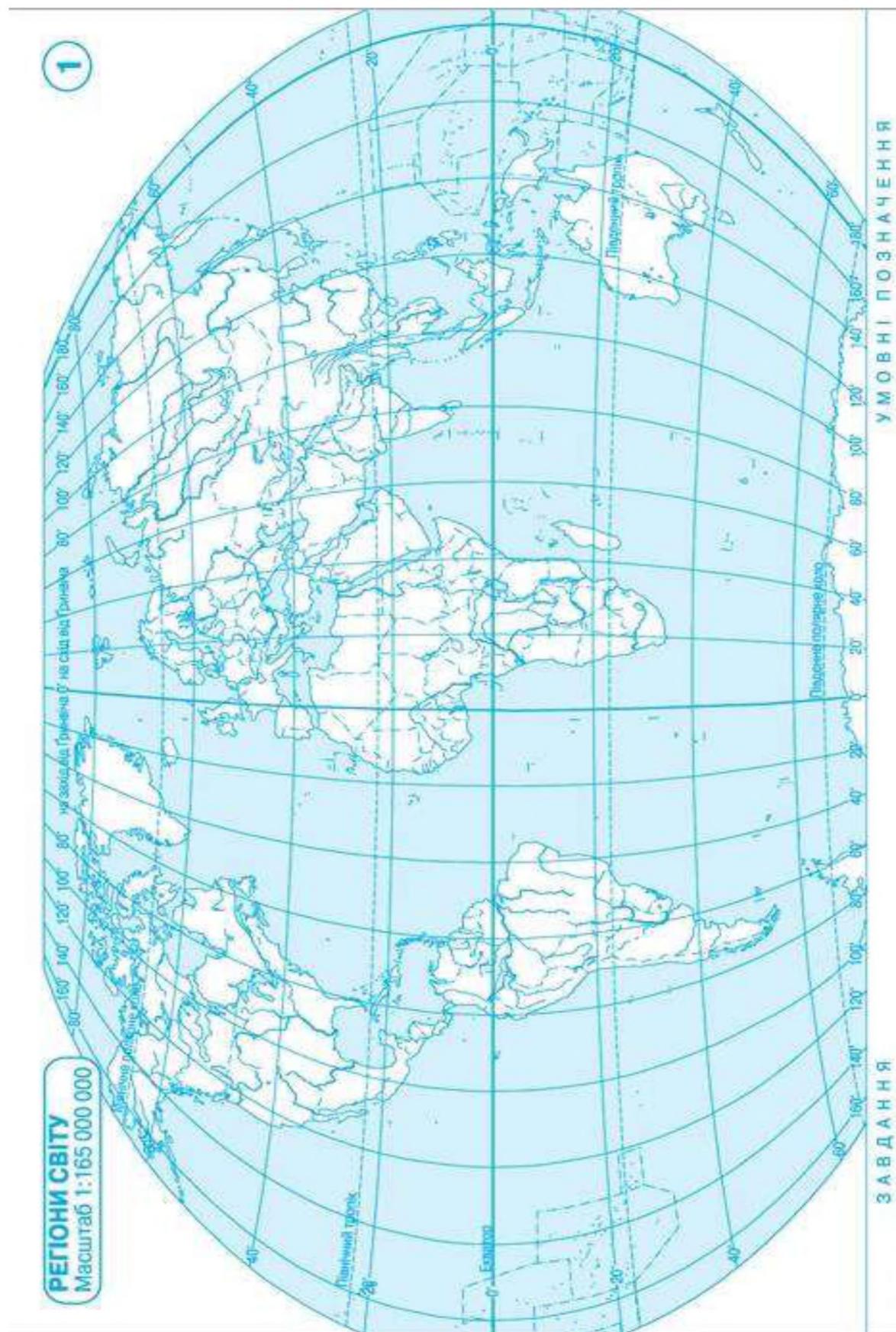
Завдання лабораторної роботи:

- Охарактеризуйте умовами й факторами рекреаційного районування.

Таблиця 2.1

Умови рекреаційного районування	Фактори рекреаційного районування

2. Нанести на контурну карту рекреаційні регіони світу. Показати рівень рекреаційного освоєння мезорайонів (високий, середній, низький).

3. На основі таблиці 2.1. оцініть параметри кліматичних умов для цілей рекреації різних мезорайонах Європи (Див. Дидактичні матеріали) [1, с. 38].

4. Проаналізуйте рисунок 2.1 та дані таблиці 2.2 (Див. дидактичні матеріали) [1, с. 38]. Виявіть причини зміни кількості туристичних прибуттів у просторі та часі. Нанесіть на контурну карту напрямки основних туристичних потоків у світі.

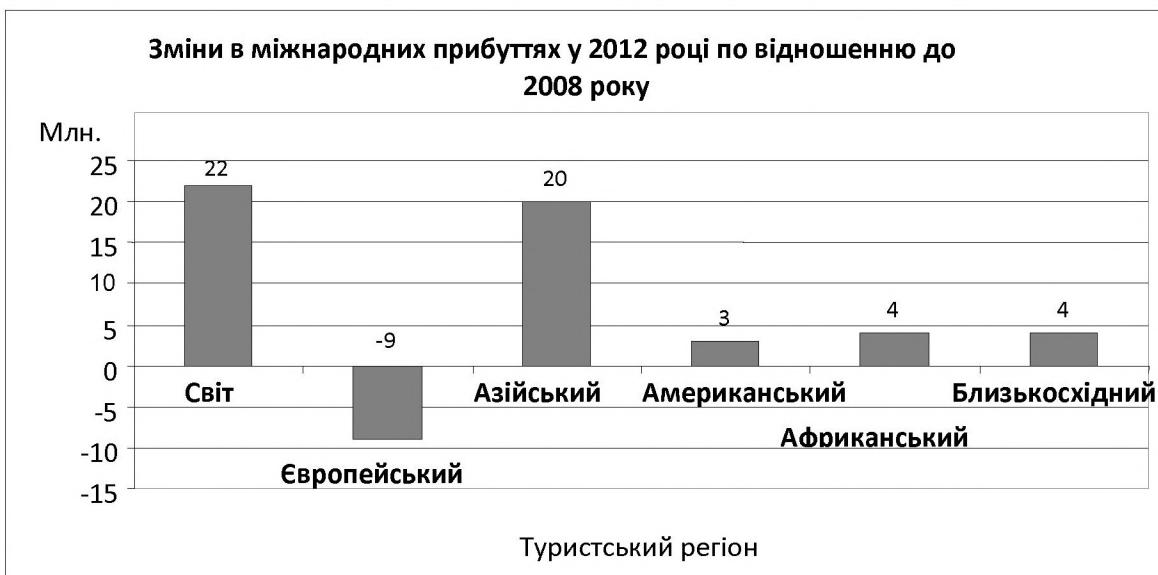

Рис. 2.1. Зміни міжнародних туристичних прибуттів в часі

5. На основі даних таблиці 2.3 (Див. Дидактичні матеріали) [1, с. 39] оцініть і на конкретних прикладах проаналізуйте, якими функціональними типами рекреаційно-туристичних ландшафтів володіють окремі країни світу (за вибором студента).

МАСШТАБ 1:1000 000

У КРАЇНІ

КОНТУРНА КАРТА

ДЛЯ СЕРДЕЦЬОЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНІОЇ ШКОЛИ

14

7. Дайте характеристику природно-рекреаційному потенціалу певного регіону. Відповідь оформіть у вигляді таблиці.

Таблиця 2.4

Природно-рекреаційний потенціал регіону

Рекреаційні ресурси	Райони, в яких представлені
<p><i>Кліматичні ресурси:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • комфортний і сезонно комфортний погодно-кліматичні комплекс • субкомфортний погодно-кліматичний комплекс • дискомфортний погодно-кліматичний комплекс 	
<p><i>Водні ресурси:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • рекреаційні берегові райони • райони морських круїзів • райони річкових круїзів • приозерні природні комплекси 	
<i>Ландшафтні ресурси</i>	
<i>Бальнеологічні ресурси</i>	
<i>Біотичні ресурси</i>	
<i>Орографічні ресурси</i>	
<i>Підмітуючі чинники</i>	

Методичні вказівки

Рекреаційні регіони світу нанести на контурну карту за О.О. Бейдиком, видливши при цьому їх внутрішній поділ на мезорайони.

Допоміжні довідкові матеріали, необхідні для виконання роботи

1. Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу: навчально-методичний посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. – Х., ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 102 с.
2. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешугіна, О.В. Бараповська, М.О. Бараповський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.
3. Чир Н.В. Рекреаційна географія: навч-метод. Посіб. / Н.В. Чир. – Мукачево : вид-во ФОП Дишкант С.Я., 2014. – 68 с.

Контрольні питання для встановлення рівня знань з теми і порядку проведення лабораторного заняття

1. Схарактеризуйте сутність і задачі рекреаційного районування.
2. Перелічте основні фактори рекреаційного районування.
3. Назвіть основні ознаки рекреаційних районів.
4. Які відомі таксономічні одиниці рекреаційного районування?
5. Поясніть, чому при світовому рекреаційному районуванні головною одиницею виступає держава.
6. На які рекреаційно-туристські регіони й субрегіони поділяється територія світу за районуванням UNWTO?
7. Рекреаційне районування України: поняття «район», «регіон».
8. Основні принципи та підходи до проведення рекреаційно-туристичного районування території.

Лабораторна робота № 3

Тема: Класифікація туристсько-рекреаційних ресурсів

Навчальні цілі: *Знати:* класифікацію туристсько-рекреаційних ресурсів; *вміти:* класифікувати туристсько-рекреаційні ресурси та робити відповідні висновки; виявити особливості їх зосередження в країнах та регіонах світу та специфіку використання в туристсько-рекреаційній діяльності.

Матеріали та обладнання: лінійка, простий олівець, гумка.

Завдання лабораторної роботи:

1. Охарактеризувати генетичний підхід класифікації рекреаційних ресурсів: природні рекреаційні ресурси; історико-культурні рекреаційні ресурси; соціально-економічні рекреаційні ресурси свого регіону

Класифікації рекреаційних ресурсів	Рекреаційні ресурси свого регіону
Природні рекреаційні ресурси	
Історико-культурні рекреаційні ресурси	
Соціально-економічні рекреаційні ресурси	

--	--

2. Описати один із видів туристсько-рекреаційних ресурсів. Навести приклади їх використання в туристсько-рекреаційній діяльності окремих країн. Виявити проблеми та визначити перспективи використання даного виду туристсько-рекреаційних ресурсів в туристичній та рекреаційній діяльності. Підготувати доповідь та презентацію. Завдання виконується за варіантом.

Методичні вказівки

Варіанти

I. Туристсько-рекреаційні ресурси природного походження:

- 1.1. Ландшафти (каньйони, водоспади, провалля, кратери вулканів тощо).
 - 1.2. Морські та океанічні узбережжя, найкращі місця для дайвингу.
 - 1.3. Озера та річки як об'єкти рекреації, пляжно-курортного відпочинку.
 - 1.4. Гірські системи та гірськолижні курорти.
 - 1.5. Геоморфологічні об'єкти (карстові печери, коралові рифи, відслонення гірських порід тощо).
 - 1.6. Національні парки.
 - 1.7. Бальнеологічні ресурси та курорти світового значення

ІІ. Суспільні туристичні ресурси:

- 2.1. Археологічні ресурси (давні міста цивілізацій).
- 2.2. Музеї світового значення.
- 2.3. Парки культури та відпочинку.
- 2.4. Нестандартні пам'ятники.
- 2.5. Готелі та ресторани.

2.6. Кладовища та місця масової загибелі людей як об'єкти «мрачного» туризму.

- 2.7. Торговельно-розважальні центри як об'єкти шопінг-туризму.

Технічні споруди, нестандартні будівлі як об'єкти індустріального туризму.

2.9. Центри паломництва християн, мусульман та буддистів як об'єкти релігійного туризму.

ІІІ. Подієві туристичні ресурси

- 3.1. Гастрономічні фестивалі.
- 3.2. Карнавали, театралізовані шоу, національні свята.
- 3.3. Спортивні змагання та фестивалі.
- 3.4. Музичні конкурси, кінофестивалі, фольклорні обряди.
- 3.5. Аукціони, покази мод, політичні та економічні форуми.

Допоміжні довідкові матеріали, необхідні для виконання роботи

1. Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу: навчально-методичний посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. – Х., ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 102 с.
2. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешугіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.
3. Чир Н.В. Рекреаційна географія: навч-метод. Посіб. / Н.В. Чир. – Мукачево: вид-во ФОП Дишкант С.Я., 2014. – 68 с.

Контрольні питання для встановлення рівня знань з теми і порядку проведення лабораторного заняття

1. Сутність поняття рекреаційні ресурси та підходи до їх класифікації.
2. Туристичні ресурси.
3. Природні рекреаційні ресурси.
4. Історико-культурні рекреаційні ресурси.
5. Соціально-економічні рекреаційні ресурси.

Лабораторна робота № 4

Тема: Рекреаційні ресурси та методи їх оцінювання

Навчальні цілі: *Знати:* рекреаційні ресурси, їх класифікацію і методи оцінювання; структуру рекреаційного потенціалу території; *вміти:* оцінити забезпеченість території рекреаційними ресурсами, навчитись на практиці здійснювати комплексну оцінку рекреаційного потенціалу території.

Матеріали та обладнання: лінійка, простий олівець, гумка.

Завдання лабораторної роботи:

1. Розглянути структуру рекреаційного потенціалу заданої території (за варіантами). Зробити відповідні розрахунки і здійснити комплексну порівняльну оцінку рекреаційних територій двох регіонів за методикою В. Мацоли, таблиця 4.1 (Див. Дидактичні матеріали) [1, с. 39].

2. На основі комплексної оцінки визначте коефіцієнт рекреаційної цінності території за формулою та порівняйте отримані результати

3. Зробити аналіз методичних прийомів і способів головних типів оцінювання рекреаційних ресурсів (медико-біологічних, психолого-естетичних, технологічних)

4. Здійснити кількісну оцінку пляжно-купальних ресурсів області, що має вихід до моря (за варіантами). Сформулюйте висновки щодо отриманих результатів.

Методичні вказівки

Метою комплексної оцінки рекреаційних територій є об'єктивне відображення того, що втрачає суспільство при відмові від експлуатації та рекреаційного використання території на користь інших видів господарської діяльності.

За основу методики пропонується взяти 3-балльну шкалу: у 3 бали оцінюється територія з найсприятливішими умовами рекреації, у 2 – з посередніми, 1- з несприятливими. Матеріли подати у вигляді порівняльної таблиці.

Висновок про насиченість території історико-культурними об'єктами можна зробити на основі розрахунку, виконаного за формулою:

$$Q_i = K_i / S_i$$

де K_i – кількість об'єктів; S – площа території (в км^2)

Оцінка стану інфраструктури території здійснюються за формулою:

$$\text{От} = L_3 + L_{\text{ав}} / S_{\text{тер}},$$

де L_3 – довжина залізничного полотна; $L_{\text{ав}}$ – довжина автомагістралей; $S_{\text{тер}}$ – площа території області.

Оцінка санаторно-курортних закладів може бути зроблена за формулою:

$$\text{Ос} = K_c / S_{\text{тер}} \cdot 100 \text{ (одиниць/км}^2\text{)},$$

де K_c – кількість санаторно-курортних закладів (санаторії, профілакторії, бази відпочинку та ін.).

Комплексна оцінка потенціалу території здійснюється (окрім для літнього і зимового сезонів) за формулою: $O = O_e + O_m + O_l + O_b + O_k + O_i + O_p + O_t + O_s + O_n$, де O – величина інтегральної оцінки (в балах); O_i – величини кожного з показників таблиці 4.1 (Див. Дидактичні матеріали [1].)

Коефіцієнт рекреаційної цінності території визначте за формулою та порівняйте отримані результати: $K_r = O/O_{\text{мін}}$, де O – величина інтегральної оцінки (в балах); $O_{\text{мін}}$ – мінімальна кількість балів (10).

Для кількісної оцінки пляжно-купальних розрахунків використовуйте наступну формулу:

$$R = S \times N \times T,$$

де R – величина пляжно-купальних ресурсів, осіб×день; S – площа пляжу, га; N – екологічне та психофізіологічне навантаження пляжу, осіб/га; T – тривалість пляжно-купального сезону, днів.

Зверніть увагу що санітарна норма довжини пляжу на 1 особу – 0,2 м/особу.

Допоміжні довідкові матеріали, необхідні для виконання роботи

- Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу: навчально-методичний посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. – Х., ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 102 с.
- Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешутгіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.
- Чир Н.В. Рекреаційна географія: навч.-метод. Посіб. / Н.В. Чир. – Мукачево: вид-во ФОП Дишкант С.Я., 2014. – 68 с.

Контрольні питання для встановлення рівня знань з теми і порядку проведення лабораторного заняття

- Поняття «ємності рекреаційних ресурсів».
- Методологія і методика рекреаційної оцінки природних ресурсів.
- Туристичне враження і туристичний інтерес.
- Об'єкти туристичного інтересу.
- Історико-культурний і природний потенціал території в системі міжнародного і внутрішнього туризму.
- Природна та історико-культурна спадщина в туризмі. Список всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.
- Критерії віднесення рекреаційних об'єктів до переліку всесвітньої спадщини.
- Як оцінюється ефективність використання рекреаційних ресурсів?

Тема: Територіально-рекреаційна система

Навчальні цілі: *Знати:* поняття про систему організації типового територіального рекреаційного господарства; *вміти:* визначати основні властивості ТРС; засвоїти поняття про структуру територіально-рекреаційної системи засвоїти вміти.

Матеріали та обладнання: контурна карта України, лінійка, простий та кольорові олівці, гумка.

Завдання лабораторної роботи:

1. На основі Рис 3.1 (Див. Дидактичні матеріали) [1, с. 40], проаналізуйте схему системи організації типового територіального рекреаційного господарства.

2. Замалювати та проаналізувати структуру територіально-рекреаційних систем (види ТРС та їх складові) (Див. Дидактичні матеріали, Рис. 5.1) [1, с. 41]

- Замалювати та проаналізувати основні властивості рекреаційної системи (системи загалом та окремих її підсистем, (Див. Дидактичні матеріали, табл. 5.1) [1, с. 41].

4. На контурну карту нанести ТРС України.

Методичні вказівки

Схему системи організації типового територіального рекреаційного господарства проаналізувати за О. Топчієвим та Ван Щіншенем.

Картосхему виконати способом штриховки.

Територіально-рекреаційні системи України:

1. Київсько-Дніпровська ТРС.
2. Волинська ТРС.
3. Сіверсько-Донецька ТРС.
4. Придніпровська ТРС.
5. Приазовська ТРС.
6. Одессько-Чорноморська ТРС.
7. Дністровсько-Бузька ТРС.
8. Карпатська ТРС.
9. Кримська ТРС.

Допоміжні довідкові матеріали, необхідні для виконання роботи

1. Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу: навчально-методичний посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. – Х., ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 102 с.
2. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешутгіна, О.В. Бараповська, М.О. Бараповський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.
3. Чир Н.В. Рекреаційна географія: навч-метод. Посіб. / Н.В. Чир. – Мукачево: вид-во ФОП Дишкант С.Я., 2014. – 68 с.

Контрольні питання для встановлення рівня знань з теми і порядку проведення лабораторного заняття

1. Дайте визначення поняттю «територіальна рекреаційна система».
2. Охарактеризуйте технічну підсистему в ТРС, її місце і роль, взаємозв'язки з іншими підсистемами.
3. Опишіть обслуговуючий персонал у ТРС, його взаємозв'язки з іншими підсистемами.
4. Що входить в управлінський блок (підсистема управління) в ТРС? Який вплив він оказує на інші підсистеми?
5. Визначте значення підсистеми природних і історико-культурних комплексів, їх взаємозв'язок з іншими підсистемами.
6. Охарактеризуйте підсистему «група відпочиваючих» в ТРС, її місце і роль, взаємозв'язок з іншими підсистемами.
7. Назвіть за якими ознаками здійснюється класифікація ТРС.
8. Охарактеризуйте типологію ТРС за функціями рекреаційної діяльності, наведіть приклади до кожного типу ТРС.

Лабораторна робота № 6

Тема: Геопросторова організація рекреаційного процесу

Навчальні цілі: *Знати*: поняття ринку туристичних послуг; структуру та територіальну організацію рекреаційної діяльності; *вміти*: визначати роль туристичних кластерів у розвитку рекреаційної діяльності.

Матеріали та обладнання: лінійка, простий олівець, гумка.

Завдання лабораторної роботи:

1. Проаналізуйте характерні риси туристичних послуг та Рис. 6.1. «Структурно-функціональну модель туристичного ринку» (Див. Діактичні матеріали) [1, с. 42]. В основі виокремлення даного ринку лежать характерні риси туристичної послуги (комплектність, мобільність та ритмічність), які реалізуються у турі як специфічному товарі туристичного ринку

2. Проаналізуйте закономірності геопросторової організації туристичного ринку

3. На основі рекомендованої літератури, заповніть таблицю 6.1 «Структури індустрії туризму».

Таблиця 6.1
Структури індустрії туризму

Підсистеми	Структури	Компоненти
Інституційно-організаційна		
Функціонально-господарська		
Територіально-господарська		

4. Використовуючи статистичну інформацію, що представлена на офіційному сайті Всесвітньої туристичної організації (<http://www.unwto.org>), заповніть таблицю 6.2. Проаналізуйте динаміку та регіональну структуру світових туристичних потоків, побудувавши відповідні діаграмами та графіками (діаграми

структур туристичних потоків за регіонами світу у 2010 р. та 2018 р. та графіки динаміки в'їзду туристів по кожному регіону та в цілому по світу). Зробіть висновки щодо особливостей та перспектив туристсько-рекреаційної діяльності регіонів світу.

Таблиця 6.2

Динаміка та регіональна структура світових туристичних потоків

	В'їзд туристів			
Європа	2015	2016	2017	2018
Азія				
Австралія та Океанія				
Америка				
Африка				
Всього				

Методичні вказівки

До закономірностей геопросторової організації туристичного ринку належать: перманентності просторово-часового узгодження; регіональної полілінійності розвитку; регіональної ізоморфної мотивації; просторової центрості.

Ринок туристичних послуг (туристичний ринок) формується множиною різноманітних за характером, формою, інтенсивністю, величиною, направленістю тощо зв'язків між споживачем (туристом) та виробником туристичного продукту (підприємством індустрії туризму), які виступають структуроутворюючими одиницями ринку і динамічна рівновага між якими обумовлює його сталість та внутрішню організацію (Рис. 6.1).

Допоміжні довідкові матеріали, необхідні для виконання роботи

1. Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу: навчально-методичний посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. – Х., ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 102 с.
2. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешугіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.
3. Чир Н.В. Рекреаційна географія: навч-метод. Посіб. / Н.В. Чир. – Мукачево: вид-во ФОП Дишкант С.Я., 2014. – 68 с.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ВСТАНОВЛЕННЯ РІВНЯ ЗНАНЬ З ТЕМИ І ПОРЯДКУ ПРОВЕДЕННЯ ЛАБОРАТОРНОГО ЗАНЯТТЯ

1. Організація ринку туристичних послуг.
2. Структура та територіальна організація рекреаційної діяльності.
3. Роль туристичних кластерів у розвитку рекреаційної діяльності.

Лабораторна робота № 7

Тема: Лікувально-курортне господарство України

Навчальні цілі: *Знати*: історію виникнення курортного господарства; курортно-оздоровчі заклади України; *вміти*: аналізувати картосхему географічного поширення бальнеологічних ресурсів та визначити їх переважаючі типи мінеральних вод і поширення родовищ лікувальних грязей та озокериту.

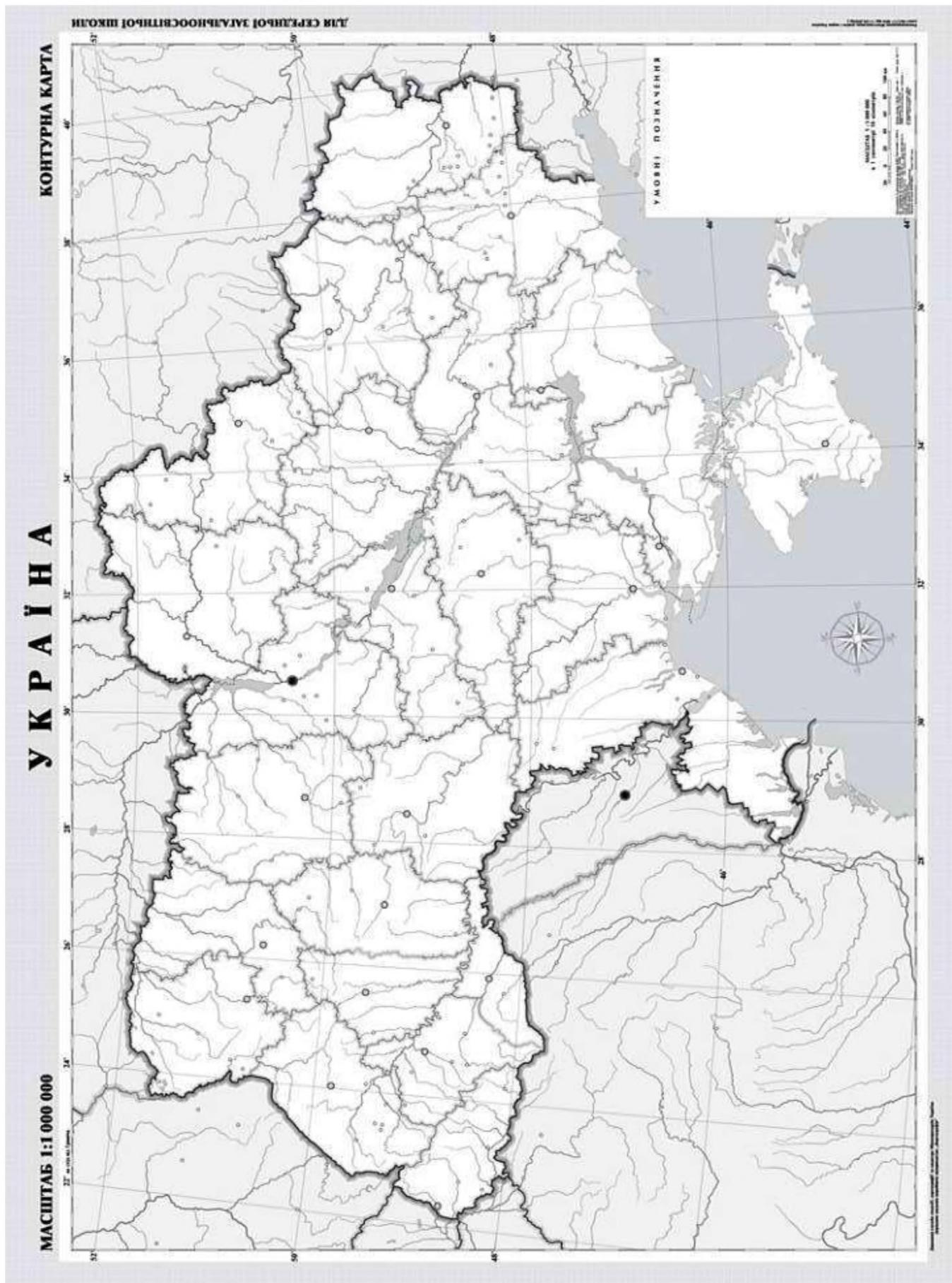
Матеріали та обладнання: контурна карта України, простий та кольорові олівці, гумка.

Завдання лабораторної роботи:

1. Проаналізувати картосхему географічного поширення бальнеологічних ресурсів на території України (Див. Дидактичні матеріали, картосхема 1) [1, с. 43] та визначити переважаючі типи мінеральних вод і поширення родовищ лікувальних грязей та озокериту

2. Проаналізуйте яка частина санаторно-курортних закладів України зосереджуються завдяки наявним рекреаційним ресурсам, внаслідок наявних рекреаційних потреб

3. На контурну карту нанести спеціалізовані курорти за профілем лікування.

Методичні вказівки

Аналізуючи переважаючі типи мінеральних вод і поширення родовищ лікувальних грязей та озокериту зверніть увагу на їх наявність у своєму населеному пункті, районі чи області.

Допоміжні довідкові матеріали, необхідні для виконання роботи

1. Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу: навчально-методичний посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. – Х., ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 102 с.
2. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешутгіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.
3. Чир Н.В. Рекреаційна географія: навч-метод. Посіб. / Н.В. Чир. – Мукачево : вид-во ФОП Дишкант С.Я., 2014. – 68 с.

Контрольні питання для встановлення рівня знань з теми і порядку проведення лабораторного заняття

1. Охарактеризувати історію виникнення курортного господарства.
2. Що є ядрами територіальної організації рекреаційно-туристичного комплексу України?
3. Дайте визначення курорту.
4. На які типи поділяються курорти?
5. Коли почалося використання рекреаційних ресурсів України?
6. Коли відкрилася перша в Україні бальнеолікарня?
7. Як розвивалося санаторно-курортне господарство у ХХ ст.?
8. В яких областях нині зосереджена основна частина санаторно-курортних закладів?
9. Чому найпоширенішими в Україні є курорти, що лікують захворювання системи кровообігу?

Лабораторна робота № 8

Тема: Оздоровчо-спортивна діяльність

Навчальні цілі: *Знати:* види спортивно-оздоровчого туризму; *вміти:* складати власні маршрути велосипедних, водних та піших походів.

Матеріали та обладнання: лінійка, простий та кольоворові олівці, гумка.

Завдання лабораторної роботи:

1. Охарактеризуйте основні райони спелеотуризму в одній із областей України

2. Описати особливості, значення та техніку виконання одного із виду оздоровчо-спортивного маршруту (пішохідний, водний, гірський та ін.). Аргументувати свою думку.

Методичні вказівки

Маршрути велосипедних, водних та піших походів складіть для своєї місцевості.

Допоміжні довідкові матеріали, необхідні для виконання роботи

1. Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу: навчально-методичний посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. – Х., ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 102 с.
2. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешутгіна, О.В. Бараповська, М.О. Бараповський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.
3. Чир Н.В. Рекреаційна географія: навч-метод. Посіб. / Н.В. Чир. – Мукачево: вид-во ФОП Дишкант С.Я., 2014. – 68 с.

Контрольні питання для встановлення рівня знань з теми і порядку проведення лабораторного заняття

1. Що таке спортивно-оздоровчий туризм?
2. Назвіть види оздоровчо-спортивної діяльності, які мають найбільші перспективи в Україні.
3. Які види спортивно-оздоровчого туризму вам відомі?
4. Що ви знаєте про умови розвитку пішохідного туризму в нашій країні?
5. В яких районах України найкращі умови для водного туризму?
6. Які перспективи розвитку вітрильного туризму в Україні?
7. Чому нині спостерігається бум у гірськолижному туризмі?
8. Які гірськолижні курорти України є основними?
9. У чому полягають перспективи розвитку гірськолижного курорту Драгобрат?

Лабораторна робота № 9

Тема: Пізнавальна рекреаційна діяльність

Навчальні цілі: *Знати:* види пізнавальної рекреаційної діяльності; *вміти:* аналізувати релігійний, сільський та екологічний туризм.

Матеріали та обладнання: контурна карта Світу, лінійка, простий та кольорові олівці, гумка.

Завдання лабораторної роботи:

- Проаналізуйте складові сільського туризму за ознаками. За результатами заповніть таблицю 9.1. «Порівняльна характеристика складових сільського (зеленого) туризму».

Таблиця 9.1.

Порівняльна характеристика складових сільського (зеленого) туризму

Ознаки	Складові сільського (зеленого) туризму					
	Зелений туризм	Сільський туризм	Агротуризм	Відпочинковий туризм	Сільський екотуризм	Агрорекреаційний туризм
за віковою ознакою						
за використанням природних ресурсів						
за метою туру						
за терміном перебування						
за кількістю відвідувачів						
за наданням послуг						
за територією						
за засобами розміщення						

2. Охарактеризуйте особливості організації та основні напрямки розвитку сільського зеленого туризму в Україні. Чи впливає сільський зелений туризм на економічний розвиток країни?

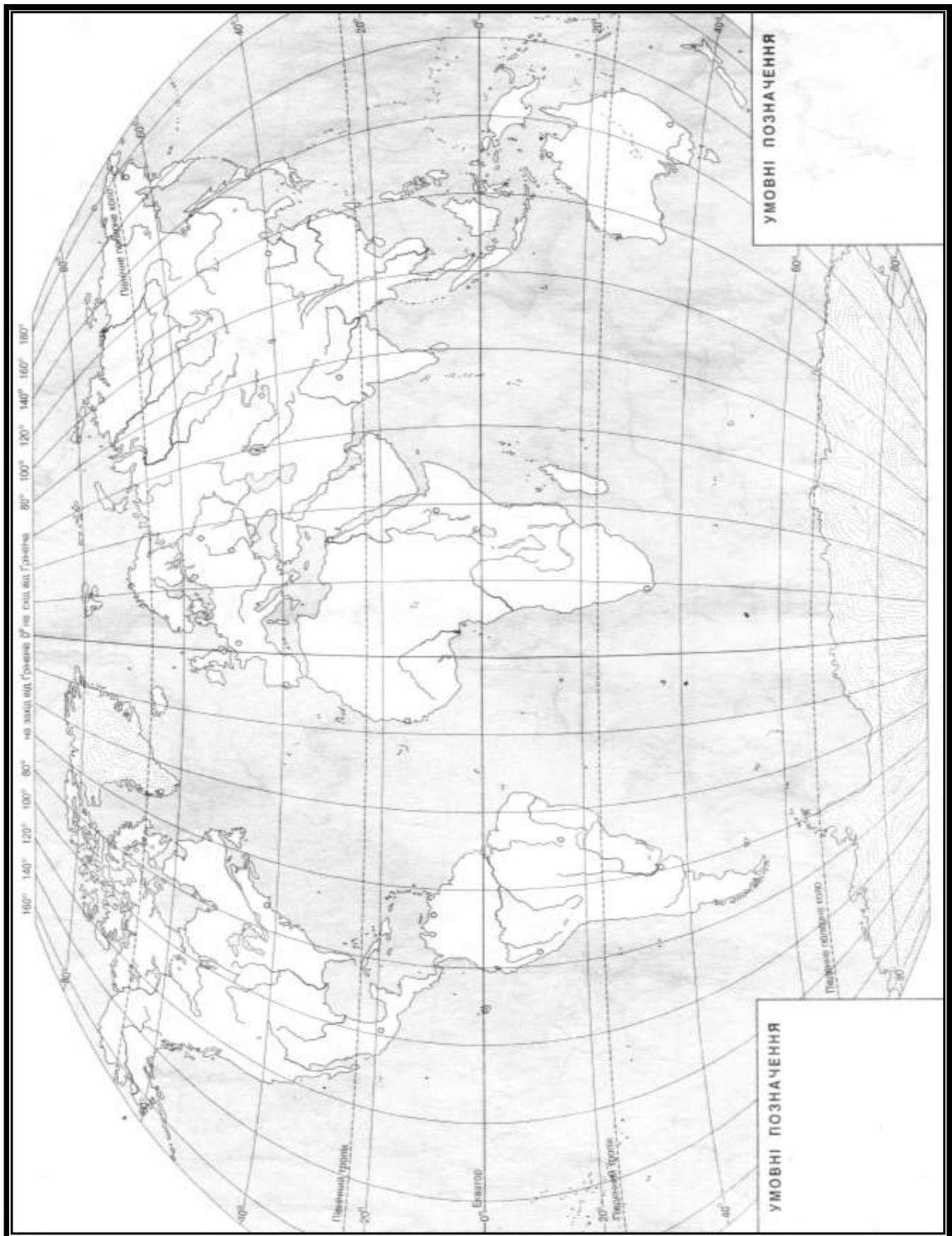
- ### 3. Охарактеризуйте особливості релігійного туризму в Україні

4. Скласти каталог найбільш цікавих і значимих, на Вашу думку, об'єктів, які можливо використовувати в процесі екологічних турів (на території України, не менше 20 найменувань). Аргументувати свою думку.

5. Охарактеризувати основні об'єкти екологічного туризму в різних регіонах світу (для кожного регіону не менше п'яти об'єктів). За результатами заповнити таблицю 9.2.

Таблиця 9.2

6. Скласти каталог найбільших заповідників світу, нанести їх на контурну карту.

Методичні вказівки

Характеризуючи розвиток пізнавальної рекреаційної діяльності свого населеного пункту зверніть увагу на чинники, що обмежують розвиток даної рекреації і на перспективи розвитку.

Допоміжні довідкові матеріали, необхідні для виконання роботи

1. Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу: навчально-методичний посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. – Х., ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 102 с.
2. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешугіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.
3. Чир Н.В. Рекреаційна географія: навч-метод. Посіб. / Н.В. Чир. – Мукачево : вид-во ФОП Дишкант С.Я., 2014. – 68 с.

Контрольні питання для встановлення рівня знань з теми і порядку проведення лабораторного заняття

1. Поміркуйте, чи зростає пізнавальний аспект у рекреаційній діяльності?
2. Яке значення релігійного туризму?
3. Чому релігійний туризм найбільше розвинутий у Правобережній Україні?
4. Яку роль відіграє Крехівський монастир в загальній рекреаційній схемі?
5. Що обмежує розвиток сільського зеленого туризму в Україні?
6. Яка громадська організація сприяє розвитку сільського зеленого туризму?
7. Дайте визначення екологічного туризму.
8. У чому криється пізнавальна сутність екологічного туризму?
9. Причини виникнення екологічного туризму.
10. Принципи, цілі й завдання екологічного туризму.
11. Основні ознаки екологічного туризму.
12. Функції екологічного туризму та їхня характеристика.
13. Групи й види екологічного туризму.
14. Національні парки, природні парки, як об'єкти екотуризму, їхні функції, структура, значення. Навести приклади.
15. Особливості екологічного туризму та його відмінні від інших видів туризму риси.
16. Які перспективи розвитку екологічного туризму в Україні?

Лабораторна робота № 10

Тема: Розважально-ділова рекреаційна діяльність

Навчальні цілі: *Знати:* види розважально-ділової рекреаційної діяльності; *вміти:* аналізувати виставкову діяльність, індустрію розваг; складати власні схеми екскурсійно-пізнавального, спортивного, активно-оздоровчого, приморського циклів.

Матеріали та обладнання: лінійка, простий та кольорові олівці, гумка.

Завдання лабораторної роботи:

1. Проаналізуйте індустрію розваг у Вашому місті, районі чи області.

2. Проаналізуйте виставкову діяльність у Вашому місті, районі чи області.

3. Проаналізуйте чому важливо створити єдину мережу міського туризму в країні? Висновки записати в зошит.

4. Побудуйте схеми екскурсійно-пізнавального, спортивного, активно-оздоровчого, приморського циклів.

Методичні вказівки

Схеми екскурсійно-пізнавального циклу побудуйте тривалістю 10 діб, спортивного циклу – тривалістю 14 діб, активно-оздоровчого циклу – тривалістю 7 діб, приморського циклу – тривалістю 14 діб.

Допоміжні довідкові матеріали, необхідні для виконання роботи

1. Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу: навчально-методичний посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. – Х., ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 102 с.
 2. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешугіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.
 3. Чир Н.В. Рекреаційна географія: навч.-метод. Посіб. / Н.В. Чир. – Мукачево : вид-во ФОП Дишкант С.Я., 2014. – 68 с.

Контрольні питання для встановлення рівня знань з теми і порядку проведення лабораторного заняття

1. Які території та об'єкти України мають містичний імідж?
 2. Яку роль, на вашу думку, відіграє свідоме культивування міфів і легенд у гральному бізнесі?
 3. Дайте визначення виставки.
 4. Що таке ярмарок?
 5. Як поділяються виставки?
 6. Назвіть основні столичні і регіональні виставкові центри.
 7. Чому виставкова діяльність є потужним імпульсом для розвитку туризму?
 8. Які основні засади розвитку ділового туризму в нашій країні?
 9. На що нині орієнтуються люди у ділових поїздках?
 10. В яких містах України найдиверсифікованіша індустрія розваг?
 11. Де в Україні розвивається археологічний туризм?

Лабораторна робота № 11

Тема: Південний рекреаційний район

Навчальні цілі: *Знати:* підрайони Південного рекреаційного району; складові Західного підрайону; *вміти:* характеризувати рекреаційні ресурси Південного рекреаційного району; аналізувати екологічні проблеми Південного рекреаційного району та підрайонів.

Матеріали та обладнання: лінійка, простий та кольорові олівиці, гумка.

Завдання лабораторної роботи:

- На основі рекомендованої літератури дати характеристику рекреаційного району, заповнивши таблицю 11.1 «Характеристика Південного рекреаційного району».

Таблиця 11.1
«Характеристика Південного рекреаційного району»

Ступінь екзотичності, атрактивності та унікальності природних й культурно-історичних об'єктів	
Доступність природного та історико-культурного потенціалу території	
Наявність рекреаційної та туристичної інфраструктури	
Рекреаційні та туристичні можливості території та ступінь їх використання	
Традиції рекреаційного використання	

території	
Спосіб життя населення і сприйняття туристично-рекреаційної спадщини території (місцевим населенням, внутрішніми туристами, іноземними туристами)	
Природно-кліматичні та ландшафтні умови	
Позитивні та негативні чинники, які впливають на розвиток рекреації і туризму	
Взаємопов'язане вивчення основних аспектів територіальної організації відпочинку	
Пейзажна складова рекреаційної діяльності	

2. Підготуйте презентацію або ролик про один з підрайонів Південного рекреаційного району, яка б стала рекламною промоакцією щодо її популяризації на ринку туристичних і рекреаційних послуг.

Методичні вказівки

Характеристику рекреаційного району подати за типовим планом.

Ступінь екзотичності, атрактивності та унікальності природних й культурно-історичних об'єктів:

- а) інформативна сутність культурно-історичних об'єктів;
- б) пізнавальне та виховне значення об'єктів;
- в) наявність об'єктів та пам'ятників світового значення, занесених в список ЮНЕСКО;
- г) ступінь контрастності території по відношенню до постійного місця проживання;
- д) ступінь і частота повторюваності об'єктів і явищ;
- е) доступність історико-культурних об'єктів по відношенню до місць попиту;
- ж) надійність та емність культурних комплексів;
- з) розміри та форми об'єктів, а також можливість їх огляду.

1. Доступність природного та історико-культурного потенціалу території.

- а) транспортна доступність;
- б) просторова доступність;
- в) часова доступність;
- г) політична доступність;
- д) соціально-економічна доступність;
- е) фінансова доступність;
- ж) інформаційна доступність;
- з) формальна доступність;
- и) інфраструктурна доступність.

2. Наявність рекреаційної та туристичної інфраструктури.

- а) заклади розміщення;
- б) заклади харчування;
- в) індустрія розваг;
- г) індустрія транспортних перевезень.

3. Рекреаційні та туристичні можливості території та ступінь їх використання. Ресурси та умови рекреаційної діяльності.

- а) медико-географічні та фізико-географічні характеристики території;
- б) мікрокліматичні особливості території;
- в) культурно-історичне значення території;
- г) ступінь рекреаційного освоєння території;
- д) емність рекреаційних ресурсів;
- е) інформаційна складова про рекреаційні та туристичні ресурси території;
- ж) генеруючі, реалізуючі та локалізуючі чинники розвитку рекреації і туризму.

4. Традиції рекреаційного використання території.

- а) соціокультурне перетворення території;
- б) традиційні та унікальні напрями розвитку рекреації і туризму в регіоні;
- в) туристичні центри, їх специфіка, спеціалізація і особливості формування та розвитку;
- г) ступінь освоєності та період освоєння району;
- д) форми рекреаційного використання території.

5. Спосіб життя населення і сприйняття туристично-рекреаційної спадщини території (місцевим населенням, внутрішніми туристами, іноземними туристами).

6. Природно-кліматичні та ландшафтні умови.

- а) кліматичні умови;
- б) орографічні умови;
- в) гідрологічні умови;
- г) фауністичні та флористичні ресурси;
- д) природно-заповідні території та унікальні природні об'єкти;
- е) вплив природних чинників на організм людин, її комфортність: метеорологічні умови, контрастність змін погоди тощо;
- ж) топологічні (унікальність місцевості; поєднання природних умов і форм взаємодії природних та історико-культурних рекреаційних ресурсів), функціональні (умови для хобі туризму: збирання грибів, ягід, риболовля, непромислове полювання на звірів і птахів; умови для відчуження територій під садово-дачне облаштування) та естетичні властивості (здатність території впливати на психоемоційну сферу рекреанта).

7. Позитивні та негативні чинники, які впливають на розвиток рекреації і туризму:

- а) наявність об'єктів, внесених в список всесвітньої спадщини ЮНЕСКО;
- б) прояв стихійних явищ природи і наслідків техногенної діяльності (аварії і катастрофи);
- в) ступінь розвитку туристичної інфраструктури міжнародного та внутрішнього значення;
- г) можливість використання місцевого населення і трудових ресурсів;
- д) соціально-економічна і політична ситуація в регіоні.

8. Взаємопов'язане вивчення основних аспектів територіальної організації відпочинку:

- а) форми організації відпочинку;
- б) перспективні напрямки організації відпочинку;
- в) рекреаційна інфраструктура і особливості її просторової організації;
- г) туристично-рекреаційна диференціація туристичного простору;
- д) екологічний стан території;
- е) рекреаційні і народногосподарське значення території.

9. Пейзажна складова рекреаційної діяльності:

- а) внутрішнє пейзажне різноманіття;
- б) внутрішня морфологічна структура ландшафту (рельєф, рослинний покрив, гідрографія, характер взаємозв'язків між компонентами ландшафту);
- в) загальна атрактивність пейзажів, поєднання пейзажів і взаємозв'язок між ними.

Допоміжні довідкові матеріали, необхідні для виконання роботи

1. Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу: навчально-методичний посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. – Х., ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 102 с.
2. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешутгіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.

3. Чир Н.В. Рекреаційна географія: навч-метод. Посіб. / Н.В. Чир. – Мукачево : вид-во ФОП Дишкант С.Я., 2014. – 68 с.

**Контрольні питання для встановлення рівня знань з теми і
порядку проведення лабораторного заняття**

1. Які підрайони можна виокремити у складі Південного рекреаційного району?
2. Назвіть складові Західного підрайону.
3. Що ви знаєте про рекреаційні ресурси Західного підрайону?
4. Що є основою Південного рекреаційного району, головним рекреаційно-туристичним центром його Західного підрайону?
5. Чим приваблюють відпочиваючих Очаків і Скадовськ?
6. Які екологічні проблеми лімітують розвиток рекреаційно-туристичного господарства Західного підрайону?
7. На які рекреаційні зони поділяється Кримський підрайон?
8. Які природні рекреаційні ресурси є основними в пів денно бережній зоні?
9. Які природні особливості курортів Ялта та Алушта?
10. Якими рекреаційними ресурсами характеризується Західна рекреаційна зона?
11. Як розміщується Східний підрайон?
12. Чому основним курортом на Азовському морі є Бердянськ?

Лабораторна робота № 12

Тема: Карпатський рекреаційний район

Навчальні цілі: *Знати:* підрайони Карпатського рекреаційного району; *вміти:* характеризувати рекреаційні ресурси Карпатського рекреаційного району; аналізувати екологічні проблеми Карпатського рекреаційного району та підрайонів.

Матеріали та обладнання: лінійка, простий та кольорові олівці, гумка.

Завдання лабораторної роботи:

- На основі рекомендованої літератури дати характеристику рекреаційного району, заповнивши таблицю 12.1 «Характеристика Карпатського рекреаційного району».

Таблиця 12.1
«Характеристика Карпатського рекреаційного району»

Ступінь екзотичності, атрактивності та унікальності природних й культурно-історичних об'єктів	
Доступність природного та історико-культурного потенціалу території	
Наявність рекреаційної та туристичної інфраструктури	
Рекреаційні та туристичні можливості території та ступінь їх використання	

Традиції рекреаційного використання території	
Спосіб життя населення і сприйняття туристично-рекреаційної спадщини території (місцевим населенням, внутрішніми туристами, іноземними туристами)	
Природно-кліматичні та ландшафтні умови	
Позитивні та негативні чинники, які впливають на розвиток рекреації і туризму	
Взаємопов'язане вивчення основних аспектів територіальної організації відпочинку	
Пейзажна складова рекреаційної діяльності	

- Підготуйте презентацію або ролик про один з підрайонів Карпатського рекреаційного району, яка б стала рекламиною промоакцією щодо її популяризації на ринку туристичних і рекреаційних послуг.

Методичні вказівки

Характеристику рекреаційного району подати за типовим планом.

Допоміжні довідкові матеріали, необхідні для виконання роботи

- Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу: навчально-методичний посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. – Х., ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 102 с.
- Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешугіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.
- Чир Н.В. Рекреаційна географія: навч-метод. Посіб. / Н.В. Чир. – Мукачево: вид-во ФОП Дишкант С.Я., 2014. – 68 с.

Контрольні питання для встановлення рівня знань з теми і порядку проведення лабораторного заняття

- Назвіть області, які входять до складу Карпатського рекреаційного району.
- Яка частина Передкарпаття в рекреаційному плані використовується найінтенсивніше?
- Які напрями підвищення рекреаційної привабливості південної частини Передкарпаття вам відомі?
- Що вам відомо про одноразову граничну рекреаційну місткість Карпат?
- Який екологічний стан Українських Карпат?
- Скільки осіб живе в гірських районах Карпатського району?
- Назвіть природно-історико-етнографічні рекреаційно-туристичні комплекси, які пропонується створити в Карпатах.
- Чому Гуцульщина має найкраще у світі середовище для туризму?
- На основі чого можна організувати винні тури по Закарпаттю?

Лабораторна робота № 13

Тема: Правобережний рекреаційний район

Навчальні цілі: *Знати:* характеристику Правобережного височинного лісостепу; *вміти:* характеризувати рекреаційні ресурси Правобережного височинного лісостепу; аналізувати екологічні проблеми рекреаційного району.

Матеріали та обладнання: лінійка, простиж та кольорові олівці, гумка.

Завдання лабораторної роботи:

- На основі рекомендованої літератури дати характеристику рекреаційного району, заповнивши таблицю 13.1 «Характеристика Правобережного рекреаційного району».

Таблиця 13.1
«Характеристика Правобережного рекреаційного району»

Ступінь екзотичності, атрактивності та унікальності природних й культурно-історичних об'єктів	
Доступність природного та історико-культурного потенціалу території	
Наявність рекреаційної та туристичної інфраструктури	
Рекреаційні та туристичні можливості території та ступінь їх використання	

Традиції рекреаційного використання території	
Спосіб життя населення і сприйняття туристично-рекреаційної спадщини території (місцевим населенням, внутрішніми туристами, іноземними туристами)	
Природно-кліматичні та ландшафтні умови	
Позитивні та негативні чинники, які впливають на розвиток рекреації і туризму	
Взаємопов'язане вивчення основних аспектів територіальної організації відпочинку	
Пейзажна складова рекреаційної діяльності	

3. Підготуйте презентацію або ролик про один з підрайонів Правобережного рекреаційного району, яка б стала рекламиною промоакцією щодо її популяризації на ринку туристичних і рекреаційних послуг.

Методичні вказівки

Характеристику рекреаційного району подати за типовим планом.

Допоміжні довідкові матеріали, необхідні для виконання роботи

1. Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу: навчально-методичний посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. – Х., ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 102 с.
2. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешугіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.
3. Чир Н.В. Рекреаційна географія: навч-метод. Посіб. / Н.В. Чир. – Мукачево: вид-во ФОП Дишкант С.Я., 2014. – 68 с.

Контрольні питання для встановлення рівня знань з теми і порядку проведення лабораторного заняття

1. Яку частину території України займає Правобережний рекреаційний район?
2. Назвіть та охарактеризуйте головні екологічні проблеми Правобережного рекреаційного району.
3. Яке, на Вашу думку, Правобережний височинний лісостеп за можливостями розвитку рекреації і туризму посідає місце в Україні?
4. Яке місто може стати в районі Правобережного височинного лісостепу просторо-територіальним ядром рекреації і туризму?
5. На які зони можна поділити Правобережний рекреаційний район?
6. Які рекреаційні ресурси є в Правобережному височинному лісостепу ?

Лабораторна робота № 14

Тема: Інші рекреаційні райони України

Навчальні цілі: *Знати:* характеристику Лівобережного, Лісостепового району, Полісся; *вміти:* характеризувати рекреаційні ресурси Лівобережного, Лісостепового району, Полісся; аналізувати екологічні проблеми рекреаційних районів України.

Матеріали та обладнання: лінійка, простий та кольорові олівці, гумка.

Завдання лабораторної роботи:

- На основі рекомендованої літератури дати характеристику рекреаційних районів, заповнивши таблицю 14.1 «Характеристика Лівобережного, Лісостепового рекреаційного району, Полісся».

Таблиця 14.1
«Характеристика Лівобережного, Лісостепового рекреаційного району, Полісся».

	Лівобережного рекреаційного району	Лісостепового рекреаційного району	Полісся
Ступінь екзотичності, атрактивності та унікальності природних й культурно- історичних об'єктів			
Доступність природного та історико- культурного потенціалу території			
Наявність рекреаційної та туристичної			

інфраструктури			
Рекреаційні та туристичні можливості території та ступінь їх використання			
Традиції рекреаційного використання території			
Спосіб життя населення і сприйняття туристично-рекреаційної спадщини території (місцевим населенням, внутрішніми туристами, іноземними туристами)			
Природно-кліматичні та ландшафтні умови			

Позитивні та негативні чинники, які впливають на розвиток рекреації і туризму			
Взаємопов'язане вивчення основних аспектів територіальної організації відпочинку			
Пейзажна складова рекреаційної діяльності			

4. Підготуйте презентацію або ролик про один з районів: Лівобережного, Лісостепового рекреаційного району, Полісся, яка б стала рекламною промоакцією щодо її популяризації на ринку туристичних і рекреаційних послуг.

Методичні вказівки

Характеристику рекреаційного району подати за типовим планом.

Допоміжні довідкові матеріали, необхідні для виконання роботи

1. Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу: навчально-методичний посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. – Х., ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 102 с.
2. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешугіна, О.В. Бараповська, М.О. Бараповський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.
3. Чир Н.В. Рекреаційна географія: навч-метод. Посіб. / Н.В. Чир. – Мукачево: вид-во ФОП Дишкант С.Я., 2014. – 68 с.

Контрольні питання для встановлення рівня знань з теми і порядку проведення лабораторного заняття

1. Яку частину території України займає Поліський рекреаційний район?
2. На які фізико-географічні області поділяється Українське Полісся?
3. Назвіть головну екологічну проблему Полісся.
4. Які мінеральні води розвідані в цьому районі?
5. В якій області найбільше палацово-паркових ансамблів?
6. Де проходять північна і південна межі Лівобережного лісостепового району?
7. Яке місто може стати в районі Лівобережного лісостепу просторотериторіальним ядром рекреації і туризму?
8. Як, на вашу думку, з метою розвитку туризму необхідно використовувати Сорочинський ярмарок і Гоголівські місця?
9. На які зони можна поділити Степовий рекреаційний район?
10. Які рекреаційні ресурси є в Степу?

Лабораторна робота № 15

Тема: Європа – провідний рекреаційний регіон світу

Навчальні цілі: *Знати:* рекреаційні центри Європейського рекреаційного регіону; *вміти:* характеризувати історичні особливості формування, рекреаційні ресурси, рекреаційну спеціалізацію, потужність, географію, структуру й динаміку рекреаційних потоків, рівень рекреаційного освоєння, проблеми та перспективи Європейського рекреаційного регіону.

Матеріали та обладнання: контурна карта Європи, лінійка, простий та кольорові олівці, гумка.

Завдання лабораторної роботи:

- За наведеним планом скласти характеристику Європейського рекреаційного регіону, заповніть таблицю 15.1. Рекомендований план характеристики рекреаційного району наведений в методичних рекомендаціях.

Таблица 15.1

2. На контурну карту Світу нанести рекреаційні регіони Європи

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Рекомендований план характеристики рекреаційного району:

1. Час виникнення, історичні особливості формування.
2. Рекреаційні ресурси (природні, історико-культурні, інфраструктурні) і їхні територіальні сполучення.
3. Характер рекреаційної спеціалізації й ступінь її розвитку.
4. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків
5. Рівень рекреаційного освоєння території району.
6. Наявність одного або більших рекреаційних центрів і органів керування.
7. Проблеми і перспективи подальшого розвитку.

Допоміжні довідкові матеріали, необхідні для виконання роботи

1. Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу: навчально-методичний посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. – Х., ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 102 с.
2. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешугіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.
3. Чир Н.В. Рекреаційна географія: навч-метод. Посіб. / Н.В. Чир. – Мукачево: вид-во ФОП Дишкант С.Я., 2014. – 68 с.

Контрольні питання для встановлення рівня знань з теми і порядку проведення лабораторного заняття

1. Охарактеризуйте основні тенденції і перспективи розвитку світових рекреаційних потоків у Європі.
2. Назвіть фактори, які найбільше впливають на розвиток рекреаційної діяльності в окремих рекреаційних регіонах Європи.
3. Назвіть фактори, які стримують розвиток рекреації в окремих рекреаційних регіонах Європи.
4. Охарактеризуйте рекреаційні потоки в рекреаційних регіонах Європи.
5. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси Західної Європи.
6. Охарактеризуйте рекреацію і туризм Західної Європи.
7. Охарактеризуйте природно-рекреаційні ресурси Північної Європи.
8. Охарактеризуйте рекреацію і туризм Північної Європи.
9. Охарактеризуйте природно-рекреаційні ресурси Південної Європи.
10. Охарактеризуйте рекреацію і туризм Південної Європи.
11. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси Східної (Центральної) Європи.
12. Охарактеризуйте рекреацію і туризм Східної (Центральної) Європи.
13. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси Південно-Східної Європи.
14. Охарактеризуйте рекреацію і туризм Південно-Східної Європи.

Лабораторна робота № 16

Тема: Характеристика Американського рекреаційного регіону

Навчальні цілі: *Знати:* рекреаційні центри Американського рекреаційного регіону; *вміти:* характеризувати історичні особливості формування, рекреаційні ресурси, рекреаційну спеціалізацію, потужність, географію, структуру й динаміку рекреаційних потоків, рівень рекреаційного освоєння, проблеми та перспективи Американського рекреаційного регіону.

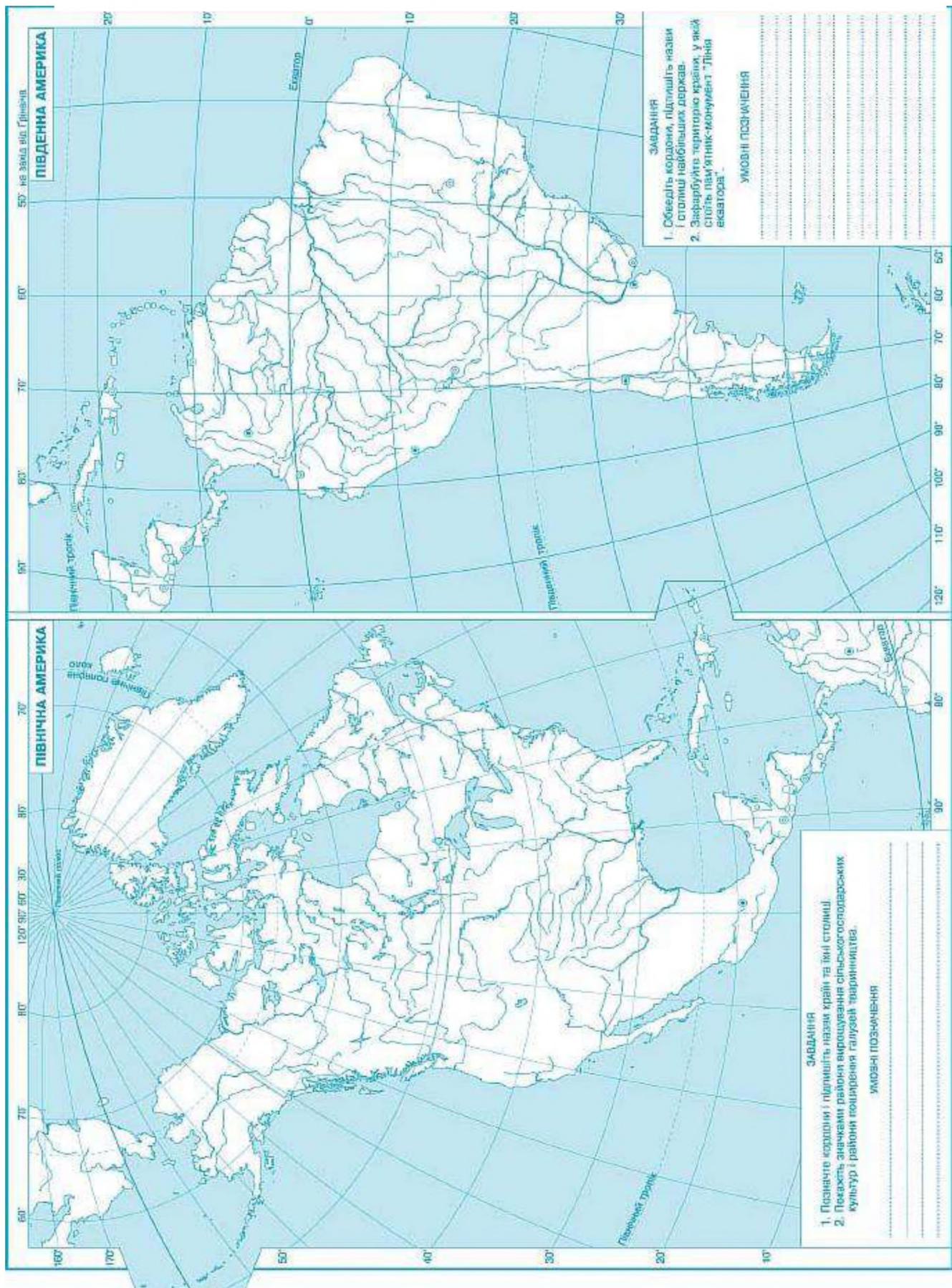
Матеріали та обладнання: контурна карта Північної Америки, Південної Америки, лінійка, простий та кольоворові олівці, гумка.

Завдання лабораторної роботи:

1. За наведеним планом скласти характеристику Американського рекреаційного району, заповніть таблицю 16.1. Рекомендований план характеристики рекреаційного району наведений в методичних рекомендаціях.

Таблиця 16.1

2. На контурну карту Північної та Південної Америки нанести рекреаційні регіони.

Методичні вказівки
Характеристику рекреаційного району подати за типовим планом.

Допоміжні довідкові матеріали, необхідні для виконання роботи

1. Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу: навчально-методичний посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. – Х., ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 102 с.
2. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешутгіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.
3. Чир Н.В. Рекреаційна географія: навч-метод. Посіб. / Н.В. Чир. – Мукачево: вид-во ФОП Дишкант С.Я., 2014. – 68 с.

Контрольні питання для встановлення рівня знань з теми і порядку проведення лабораторного заняття

1. Охарактеризуйте основні тенденції і перспективи розвитку світових рекреаційних потоків в Північній і латинській Америці.
2. Назвіть фактори, які найбільше впливають на розвиток рекреаційної діяльності в окремих рекреаційних регіонах Північної і латинської Америки.
3. Назвіть фактори, які стимулюють розвиток рекреації в окремих рекреаційних регіонах Північної і латинської Америки.
4. Охарактеризуйте рекреаційні потоки в рекреаційних регіонах Америки.
5. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси східної частини Північної Америки
6. Охарактеризуйте рекреацію і туризм східної частини Північної Америки
7. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси західної частини Північної Америки
8. Охарактеризуйте рекреацію і туризм західної частини Північної Америки
9. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси центральної частини Північної Америки
10. Охарактеризуйте рекреацію і туризм центральної частини Північної Америки
11. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси північної частини північної Америки
12. Охарактеризуйте рекреацію і туризм північної частини північної Америки
13. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси узбережжя Атлантичного океану.
14. Охарактеризуйте рекреацію і туризм узбережжя Атлантичного і океану.
15. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси латинської Америки.
16. Охарактеризуйте рекреацію і туризм латинської Америки.

Лабораторна робота № 17

Тема: Характеристика Азіатсько-Тихоокеанського рекреаційного регіону

Навчальні цілі: *Знати*: рекреаційні центри Азіатсько-Тихоокеанського рекреаційного регіону; *вміти*: характеризувати історичні особливості формування, рекреаційні ресурси, рекреаційну спеціалізацію, потужність, географію, структуру й динаміку рекреаційних потоків, рівень рекреаційного освоєння, проблеми та перспективи Азіатсько-Тихоокеанського рекреаційного регіону.

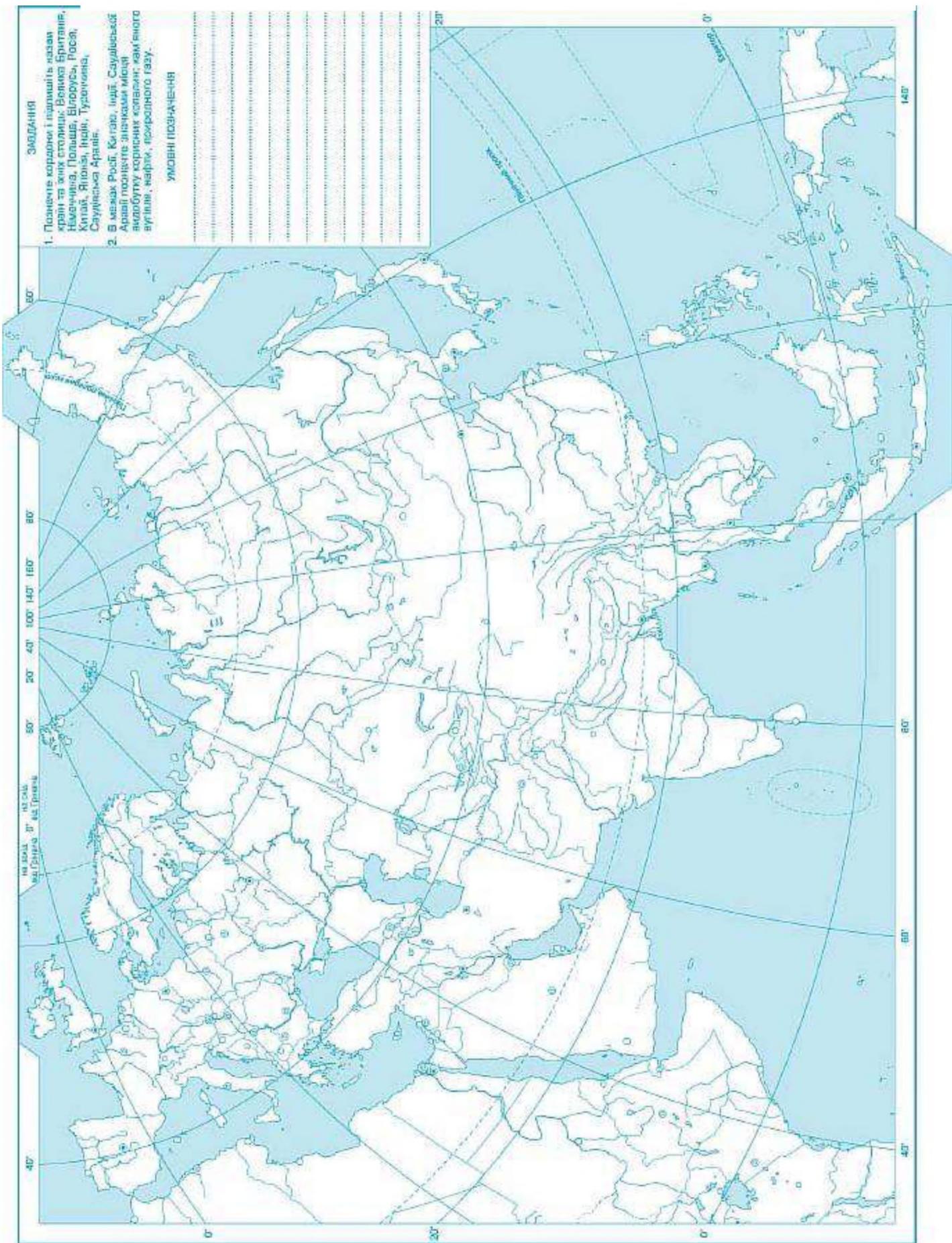
Матеріали та обладнання: контурна карта Світу лінійка, простий та кольорові олівці, гумка.

Завдання лабораторної роботи:

- За наведеним планом скласти характеристику Азіатсько-Тихоокеанського рекреаційного регіону, заповніть таблицю 17.1. Рекомендований план характеристики рекреаційного району наведений в методичних рекомендаціях.

Таблиця 17.1

2. На контурну карту Світу нанести рекреаційні регіони Азіатсько-Тихоокеанського рекреаційного регіону.

Методичні вказівки
Характеристику рекреаційного району подати за типовим планом.

Допоміжні довідкові матеріали, необхідні для виконання роботи

1. Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу: навчально-методичний посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. – Х., ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 102 с.
2. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешугіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.
3. Чир Н.В. Рекреаційна географія: навч-метод. Посіб. / Н.В. Чир. – Мукачево : вид-во ФОП Дишкант С.Я., 2014. – 68 с.

Контрольні питання для встановлення рівня знань з теми і порядку проведення лабораторного заняття

1. Охарактеризуйте основні тенденції і перспективи розвитку світових рекреаційних потоків в Азіатсько-Тихоокеанському рекреаційному регіоні.
2. Назвіть фактори, які найбільше впливають на розвиток рекреаційної діяльності в Азіатсько-Тихоокеанському рекреаційному регіоні.
3. Назвіть фактори, які стримують розвиток рекреації в окремих рекреаційних субрегіонах Азіатсько-Тихоокеанського рекреаційного регіону.
4. Охарактеризуйте рекреаційні потоки в Азіатсько-Тихоокеанського рекреаційному регіоні.
5. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси Північної та Центральної Азії.
6. Охарактеризуйте рекреацію і туризм Північної та Центральної Азії.
7. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси Південно-Західної Азії.
8. Охарактеризуйте рекреацію і туризм Південно-Західної Азії.
9. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси Південної Азії.
10. Охарактеризуйте рекреацію і туризм Південної Азії.
11. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси Південно-Східної Азії.
12. Охарактеризуйте рекреація і туризм Південно-Східної Азії.
13. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси Східної Азії.
14. Охарактеризуйте рекреацію і туризм Східної Азії.
15. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси Австралії і Океанії.
16. Охарактеризуйте рекреацію і туризм Австралії і Океанії.

Лабораторна робота № 18

Тема: Характеристика Африканського рекреаційного району

Знати: рекреаційні центри Африканського рекреаційного району;
вміти: характеризувати історичні особливості формування, рекреаційні ресурси, рекреаційну спеціалізацію, потужність, географію, структуру й динаміку рекреаційних потоків, рівень рекреаційного освоєння, проблеми та перспективи Африканського рекреаційного району.

Матеріали та обладнання: контурна карта Світу, лінійка, простий та кольорові олівці, гумка.

Завдання лабораторної роботи:

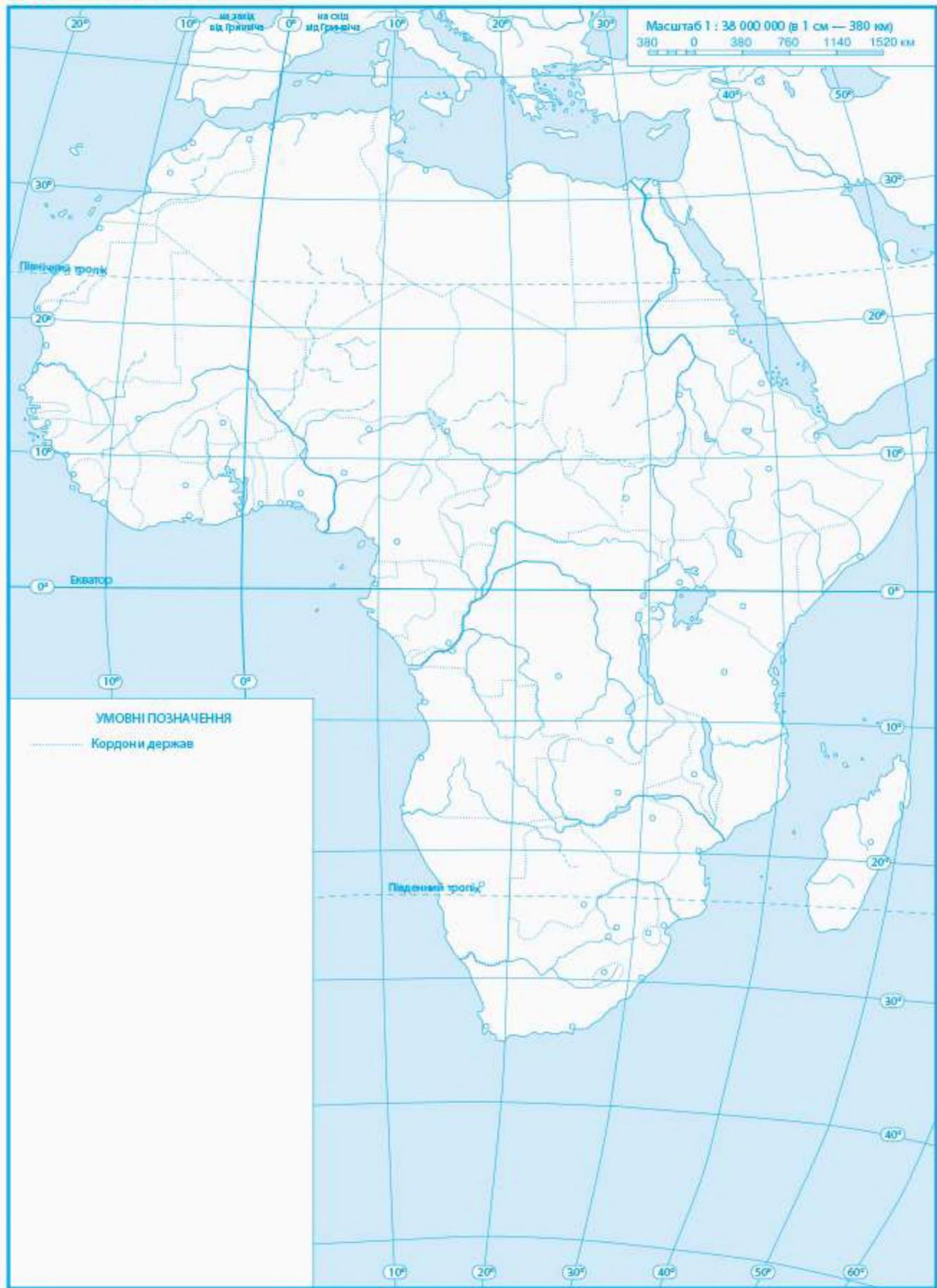
- За наведеним планом скласти характеристику Африканського рекреаційного району, заповніть таблицю 18.1. Рекомендований план характеристики рекреаційного району наведений в методичних рекомендаціях.

Таблица 18.1

Час виникнення, історичні особливості формування	Характеристики Африканського рекреаційного регіону

2. На контурну карту Світу нанести рекреаційні регіони Африканського рекреаційного регіону.

АФРИКА. ПОЛІТИЧНА КАРТА

Методичні вказівки
Характеристику рекреаційного району подати за типовим планом.

Допоміжні довідкові матеріали, необхідні для виконання роботи

1. Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу: навчально-методичний посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. – Х., ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 102 с.
2. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешутгіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.
3. Чир Н.В. Рекреаційна географія: навч.-метод. Посіб. / Н.В. Чир. – Мукачево: вид-во ФОП Дишкант С.Я., 2014. – 68 с.

Контрольні питання для встановлення рівня знань з теми і порядку проведення лабораторного заняття

1. Охарактеризуйте основні тенденції і перспективи розвитку світових рекреаційних потоків Африканського рекреаційного району.
2. Назвіть фактори, які найбільше впливають на розвиток рекреаційної діяльності в окремих рекреаційних регіонах Африканського рекреаційного району.
3. Назвіть фактори, які стримують розвиток рекреації Африканського рекреаційного району.
4. Охарактеризуйте рекреаційні потоки в Африканському рекреаційному районі.
5. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси Північної Африки.
6. Охарактеризуйте рекреацію і туризм Північної Африки.
7. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси Західної Африки.
8. Охарактеризуйте рекреацію і туризм Західної Африки.
9. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси Центральної Африки.
10. Охарактеризуйте рекреацію і туризм Центральної Африки.
11. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси Східної Африки.
12. Охарактеризуйте рекреацію і туризм Східної Африки.
13. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси Південної Африки.
14. Охарактеризуйте рекреацію і туризм Південної Африки.

Лабораторна робота № 19

Тема: Характеристика Близькосхідного рекреаційного регіону
Навчальні цілі: *Знати:* рекреаційні центри Близькосхідного рекреаційного регіону; *вміти:* характеризувати історичні особливості формування, рекреаційні ресурси, рекреаційну спеціалізацію, потужність, географію, структуру й динаміку рекреаційних потоків, рівень рекреаційного освоєння, проблеми та перспективи Близькосхідного рекреаційного регіону.

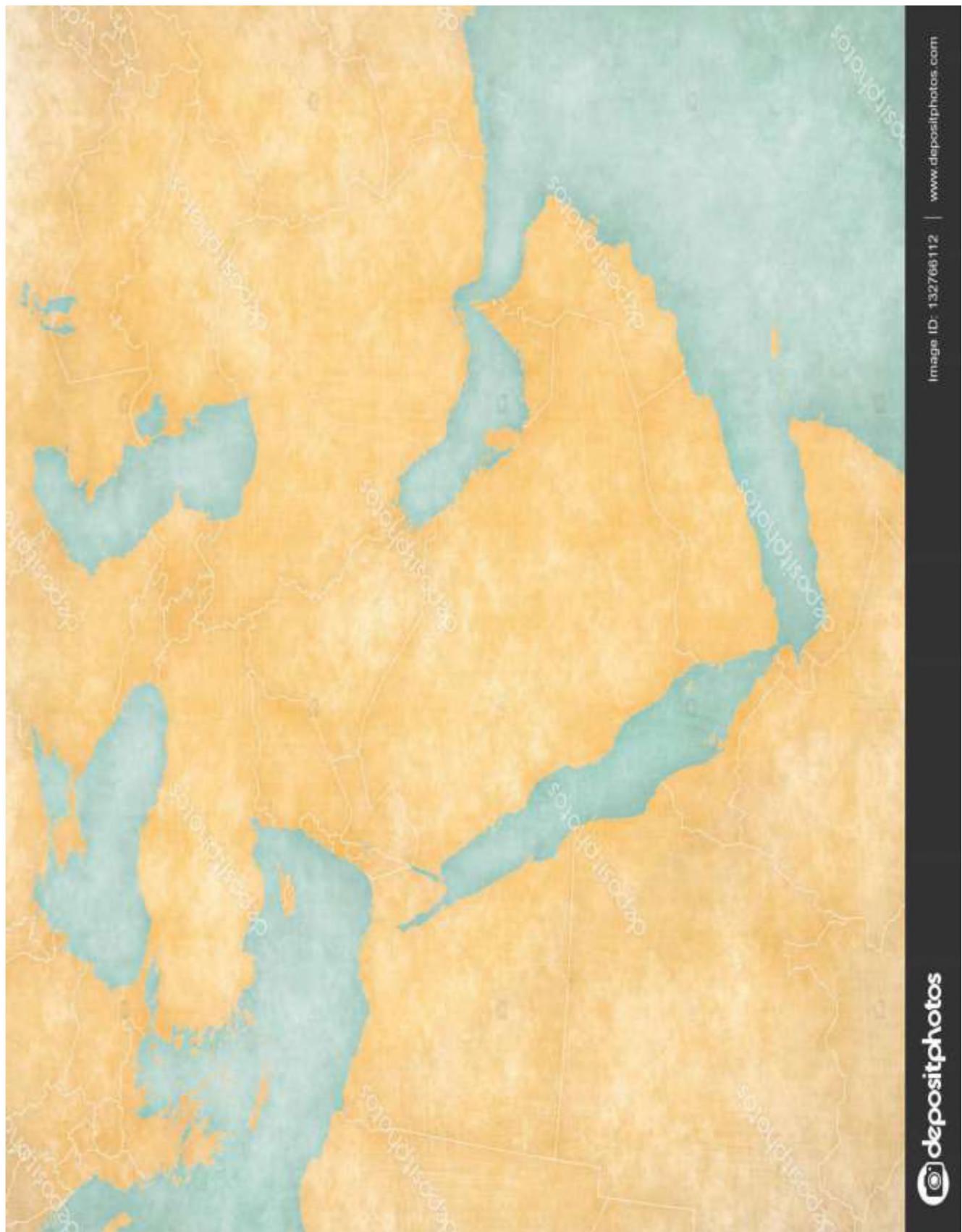
Матеріали та обладнання: контурна карта Світу, лінійка, простий та кольорові олівці, гумка.

Завдання лабораторної роботи:

1. За наведеним планом скласти характеристику Близькосхідного рекреаційного регіону. Рекомендований план характеристики рекреаційного району наведений в методичних рекомендаціях.

Таблица 19.1

2. На контурну карту Світу нанести рекреаційні регіони Близькосхідного регіону.

Методичні вказівки
Характеристику рекреаційного району подати за типовим планом.

Допоміжні довідкові матеріали, необхідні для виконання роботи

1. Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу: навчально-методичний посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. – Х., ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 102 с.
2. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешутгіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.
3. Чир Н.В. Рекреаційна географія: навч.-метод. Посіб. / Н.В. Чир. – Мукачево: вид-во ФОП Дишкант С.Я., 2014. – 68 с.

Контрольні питання для встановлення рівня знань з теми і порядку проведення лабораторного заняття

1. Охарактеризуйте основні тенденції і перспективи розвитку світових рекреаційних потоків Близькосхідного рекреаційного регіону.
2. Назвіть фактори, які найбільше впливають на розвиток рекреаційної діяльності Близькосхідного рекреаційного регіону.
3. Назвіть фактори, які стимулюють розвиток рекреації в Близькосхідному рекреаційному регіоні.
4. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси Єгипту.
5. Охарактеризуйте рекреацію і туризм Єгипту.
6. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси Саудівської Аравії.
7. Охарактеризуйте рекреацію і туризм Саудівської Аравії.
8. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси ОАЕ.
9. Охарактеризуйте рекреацію і туризм ОАЕ.
10. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси Йорданії
11. Охарактеризуйте рекреацію і туризм Йорданії.
12. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси Бахрейну.
13. Охарактеризуйте рекреацію і туризм Бахрейну.
14. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси Сирії.
15. Охарактеризуйте рекреацію і туризм Сирії.
16. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси Кувейту.
17. Охарактеризуйте рекреацію і туризм Кувейту.

Лабораторна робота № 20

Тема: Рекреаційне природокористування і охорона природи

Навчальні цілі: *Знати:* поняття природокористування, рекреаційна дигресія, рекреаційне навантаження, рекреаційне використання територій, що охороняються, екологічна ситуація і рекреаційне природокористування; *вміти:* визначати навантаження на рекреаційні території.

МАТЕРІАЛИ ТА ОБЛАДНАННЯ: лінійка, простий олівець, гумка.

ЗАВДАННЯ ЛАБОРАТОРНОЇ РОБОТИ:

- ## 1. Охарактеризуйте функції рекреаційного природокористування

2. Охарактеризуйте рекреаційне використання територій, що охороняються: види об'єктів природно-заповідного фонду України які можливо використовувати в цілях рекреації, їх визначення; перелік платних послуг, які можуть надаватися бюджетними установами природно-заповідного фонду; платні послуги на об'єктах природно-заповідного фонду

3. Розгляніть методичні підходи до визначення навантажень на рекреаційні території

4. Накресліть схему функціональної моделі рекреаційного природокористування. Схарактеризуйте взаємозв'язки між її елементами. У чому полягають відмінності даної моделі від моделі ТРС?

Методичні вказівки

В залежності від величини стадії рекреаційної дегресії визначають кількість днів обліку відвідування пробної площині. Чим вище стадія, тим більше потребується днів обліку. Облікові дні обирають підряд з обов'язковим включенням вихідних днів. Виділяють критичне і припустиме навантаження. Якісна оцінка рекреаційного навантаження має таку градацію: низьке, середнє і високе [4]. Визначається даний показник чисельністю рекреантів на одиницю площині, часом їх перебування на об'єктів рекреації та видом відпочинку.

Вимірювати необхідно рекреаційне навантаження за кожну годину спостережень (людино-годин / га). Для цього протягом години фіксуються зміни одночасної густоти туристів і часові інтервали цих змін. Середню одночасну густоту рекреантів обчислюємо за формулою:

$$\bar{D}_{год} = \frac{\sum D_i T_i}{\sum T_i}, \text{ де:}$$

$\bar{D}_{год}$ – середня одночасна густота рекреантів впродовж години, люд. / га;

D_i – i-та одночасна густота рекреантів люд. / га;

T_i – час перебування i-тої одночасної густоти рекреантів, хвилин;

60 – сумарний час спостережень, хвилин.

Рекреаційне навантаження буде вказувати середню чисельність рекреантів, які впливають наприродний комплекс протягом години: $N_{год} = \bar{D}_{год} T$,

де $N_{год}$ – рекреаційне навантаження за годину, люд.-год. / га;

$\bar{D}_{год}$ – середня одночасна густота рекреантів впродовж години, люд. / га;

T – тривалість перебування рекреантів на об'єкті (одна година).

Наведені вище формулі дозволяють врахувати неоднаковий час перебування на різних відпочиваючих на певній території і, як наслідок, різне навантаження, що вони несуть на природний комплекс. Річне рекреаційне навантаження: $N_{р} = N_{год} t$,

де $N_{р}$ – рекреаційне навантаження за рік, люд.-год. / га;

$N_{год}$ – середньодобове рекреаційне навантаження, люд.-год. / га; t – кількість діб відпочинку.

Даний показник для різних стадій рекреаційної дегресії буде неоднаковим. Середній для всіх стадій рекреаційної дегресії показник рекреаційного навантаження дорівнює: $N_{р} = \bar{N}_{р} / n$,

де $\bar{N}_{р}$ – середнє рекреаційне навантаження для всієї ділянки спостережень за рік, люд.-год. / га;

$\bar{N}_{р}$ – річне рекреаційне навантаження i-тої стадії рекреаційної дегресії, люд.-год. / га;

n – кількість стадій рекреаційної дегресії.

Після закінчення туристичного сезону необхідно виявити зміни, що відбулися на ділянках з різними стадіями рекреаційної дегресії. Ті з них, що до початку наступного туристичного сезону повернуться практично до початкового стану, будуть відноситися до ділянок з допустимим рекреаційним навантаженням.

Існує багато методів визначення рекреаційного навантаження на лісовій площині, один з таких метод натурного обліку, це відвідування окремих лісових масивів з обмеженою кількістю входів-виходів, проводять кілька днів у всіх місцях входу-

виходу одночасно. Облік відпочиваючих, що входить в лісовий масив і виходить з нього реєструють в спеціальній відомості за кожну годину світлового дня. Після закінчення обліку за один день усіх облікових відомостей сумують окремо по графам «ввійшло» та «вийшло». У вільній відомості наявність по цим графам сумують та звіряють. Близькість отриманих величин характеризують якість облікових робіт. В ідеальному випадку кількість людей, що ввійшли повинна дорівнювати кількості, які вийшли. Допускається розбіжності не більше 5%. За такої та меншої розбіжності графа «ввійшло» пропорційно пов'язується з графом «вийшло». За результатами граф «ввійшло» та «вийшло» заповнюють третю графу «не вийшло в конкретний час». Кількість людей, які не вийшли з лісового масиву в конкретний час представляє собою різницю (для кожного облікової години) між сумами наростиючих підсумків за графами «ввійшло» та «вийшло». При цьому по рядку останньої облікової години (якщо в цілому по відомості число тих, хто ввійшов дорівнює тим, хто вийшов) в рядку «не вийшли в конкретний час» повинно отримати «нуль».

Допоміжні довідкові матеріали, необхідні для виконання роботи

1. Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу: навчально-методичний посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. – Х., ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 102 с.
2. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешугіна, О.В. Бараповська, М.О. Бараповський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.
3. Чир Н.В. Рекреаційна географія: навч-метод. Посіб. / Н.В. Чир. – Мукачево: вид-во ФОП Дишкант С.Я., 2014. – 68 с.

Контрольні питання для встановлення рівня знань з теми і порядку проведення лабораторного заняття

1. У чому виявляється вплив рекреаційної діяльності на природне середовище?
2. Дайте визначення поняттю «рекреаційне природокористування».
3. Які специфічні особливості притаманні рекреаційному природокористуванню?
4. Охарактеризуйте три основні функції рекреаційного природокористування.
5. Які є напрями вдосконалення природно-ресурсної бази?
6. Які є задачі охорони природи? Як вони співвідносяться з завданнями рекреаційної діяльності?
7. У чому полягає дія адміністративно-правового інструменту охорони природи?
8. Сутність поняття «рекреаційна дигресія», її стадії.
9. Які інструменти регулювання чисельності відпочиваючих використовуються при організації рекреаційної діяльності на природних територіях?
10. Із якою метою проводиться функціональне зонування рекреаційних територій?
11. Який зміст поняття «рекреаційне навантаження», якими методами воно вимірюється?
12. У чому полягає зміст і як співвідносяться поняття «природний рекреаційний потенціал» і «рекреаційна ємність»?
13. Як змінюється рекреаційна ємність території при проведенні її рекреаційного облаштування?
14. У чому полягають економічні інструменти охорони природи?

ЛІТЕРАТУРА

Основна)

1. Матуз О.В., Лісовський А.С. Методичні рекомендації до виконання лабораторних занять та самостійної роботи з дисципліни «Рекреаційна географія» (для студентів З курсу денної форми навчання за спеціальністю 103 Науки про Землю). – Кам'янець-Подільський: Видавничо-поліграфічне підприємство «'Апостроф». – 2020 – 42 с.
2. Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу: навчально-методичний посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. – Х., ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 102 с.
3. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешутгіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.
4. Чир Н.В. Рекреаційна географія: навч-метод. Посіб. / Н.В. Чир. – Мукачево: вид-во ФОП Дишкант С.Я., 2014. – 68 с.

Додаткова)

1. Конспект лекцій з дисципліни «Сільський та зелений туризм» для студентів напряму підготовки 6.140103 «Туризм» //Черниш І.В., Глебова А.О., Маховка В.М. – Полтава: ПНТУ, 2015. – 101 с.
2. Масляк П.О. Рекреаційна географія: навч. Посіб. / П.О. Масляк. – К.: Знання, 2008. – 343 с.
3. Поколодна М. М. Рекреаційна географія: навч. посібник / М. М. Поколодна; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 275 с.
4. Рекреаційна географія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Д.Д. Гурова, М.О. Фролов, С.М. Журавльова, Т.С. Кукліна, О.М. Сердюк. – Запоріжжя: ТОВ “ЛПС” ЛТД, 2010. – 92 с.: іл. – Бібліогр.: с. 85.
5. Сорокіна Г. О. Екологічний туризм: навч. посіб. / Г. О. Сорокіна; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. – Луганськ; Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – 206 с.
6. Скрипник Н. Я. Рекреаційна географія [текст]: навч. посіб. / Скрипник Н. Я., Сердюк А. М. – К. : «Центр учебової літератури», 2013. – 296 с.
7. Николаенко Д.В. Рекреационная география: Учеб.пособие для студ. высш. учеб. Заведений. – М: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. – 288 с.
8. Рекреаційна географія: письмові консультації / Укл.: Л.А. Савранчук, В.Г. Явкін. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2012. – 110 с.
9. Рекреаційні комплекси світу: Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 7.14010301 «Туризмознавство»/ І.Ф. Калуцький, Л. В. Ковальська. – Івано-Франківськ: ЛІК, 2014. – 76 с.
10. Царфис П. Г. Рекреационная география СССР: (курортологические аспекты). – М.: Мысль, 1979. – 311 с, карт., схем.
11. Чир Н.В. Рекреаційна географія: навч-метод. Посіб. / Н.В. Чир. – Мукачево: вид-во ФОП Дишкант С.Я., 2014. – 68 с.
12. Денисик Г.І., рекреаційні ландшафти Поділля: Вид. друге, перероблене і доповнене/ Г.І. Денисик, В.М. Воловик. – Вінниця: Твори, 2017. – 248 с.- («антропогенні ландшафти Поділля»).

Навчальне видання

Укладач Матуз О.В.

Робочий зошит для лабораторних занять з дисципліни «Рекреаційна географія» (для студентів З курсу денної форми навчання за спеціальністю 103 Науки про Землю)

Підп. до друку 22.01.2020 р. Формат 60x84/16
Гарнітура Century Schoobook. Папір офсетний.
Друк офсетний. Умов. друк. арк. 3,58
Тираж 30 примірників
Замовлення № 8